Med støtte fra

Kulturministeriets og Folketingets pulje til markering af Genforeningsjubilæet 2020,
Traugott Møllers Fond, Alving Fonden, Bestles Fond
Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Konsul George Jorck og hustru Emma Jorck´s Fond

Afsnit 2

En Splittet Tid

Undervisningsmateriale

Mette Damgaard Jørgensen & Dennis Hornhave Jacobsen

© FALIHOS & Projekt M

Afsnit 2: En splittet tid

I afsnit 2 fortælles der om tiden i Grænselandet efter nederlaget i 1864. I denne tid sigtede den tyske stat mod at *germanisere* grænselandets befolkning, hvor de blev tvunget til at tale tysk og til at udføre en række handlinger, så de kunne blive en del af en fælles tysk *nation*. Som beskrevet i indledningen er en nation en samling af mennesker, der føler et tilhørsforhold, og for at skabe det tilhørsforhold skulle personerne gerne have samme sprog og kultur. Derfor var ikke uden betydning, om folk i grænselandet talte tysk eller dansk. Som du har læst i undervisningsmaterialet til afsnit 1 var det ikke et særligt tysk forhold, det med at presse befolkningerne til at vælge side. Før 1864 var det det danske sprog, der blev indført med tvang og mange præster blev skiftet ud med dansktalende præster. I nogle *sogne* blev det også besluttet, at der skulle prædikes på skiftevis dansk og tysk, hvilket gav problemer med at finde præster, der kunne begge sprog. Når der er tale om "fordanskning" kalder man det ikke at germanisere, men at *danisere*.

Daniseringen og germaniseringen kunne resultere i splittelser for den enkelte, hvis de grundlæggende ideer og værdier, som den enkelte var vokset op med og troede på, skulle laves om. Mange dansksindede var for eksempel utilfredse med, at kirkesproget blev ændret fra tysk til dansk- for det var jo en tradition!

Det var ikke kun den regeringsbesluttede daniseringen og germaniseringen, der var med til at forme nationerne. Som du kan høre i filmen *En splittet tid,* oprettede lokalbefolkningen foreninger som havde til formål at samle og forene - og det ikke kun i forhold til det, de forenedes om.

En forening er en samling af mennesker, organisationer eller virksomheder, der forener sig, så de kan fremme og dyrke en fælles interesse. I Danmark har vi det, man kan kalde "foreningsfrihed". Det er skrevet ind i Grundlovens §78, at borgerne i Danmark kan skabe en forening uden at have en forudgående tilladelse. Der er ikke nogen lov, som bestemmer, hvordan foreningen skal se ud, og det er dem, der har stiftet foreningen, der gennem vedtægter bestemmer, hvordan foreningen skal være bygget op og hvad der forventes af dem, der er en del af den.

En forening har som regel et

- formål
- hjemsted
- betingelser for medlemskab (hvilket også er med til at udelukke dem, der ikke lever op til betingelserne)
- kontingent
- generalforsamling (som er den øverste myndighed, hvor alle medlemmer kan deltage og stemme. Her vil alle medlemmer som udgangspunkt have én stemme hver.)

- bestyrelse (som leder foreningen mellem generalforsamlingerne)
- regnskab
- vedtægtsændringer og regler for opløsning

I slutningen af 1800-tallet dannede de danske Nordslesvigere fx Sprogforening (1880), Vælgerforening (1888) og Skoleforeningen (1892). Sprogforeningen havde til formål at styrke danskheden og det danske sprog. Sprogforeningen findes stadig i dag og skriver i deres vedtægter, at deres formål er, at *"gavne det danske sprog og den danske kultur i Sønderjylland."* (http://sprogforeningen.dk/om-sprogforeningen/sprogforeningens-vedtaegter/) Vælgerforeningen havde til formål at samle dansksindede i en fælles politisk front og blev derfor også nedlagt året efter at grænsen var blevet trukket, som vi kender den i dag. Ligesom Sprogforeningen så findes Skoleforeningen også stadig i dag. Dengang foreningen blev stiftet var det fx med det formål at sikre danske studerende ophold på dansksprogede skoler. Foreningen hedder i dag Sønderjydsk skoleforening og udgiver en gang om året en *Almanak,* hvor man kan læse om Sønderjylland.

Selvom foreningsfriheden opstod med Grundloven allerede i 1849, så er foreninger stadig vigtige for det danske samfund, fordi foreningerne løser opgaver, som det offentlige ellers skulle stå for. Fx at skabe lokale fællesskaber.

Kilder

Historie	Samfundsfag
Kilde 1: Uddrag - 00:43-01:38 af filme En splittet tid 	**Kilde 1: Foreningsliv i Danmark - Danmarkskanon** En forening er en sammenslutning af personer, der har et fælles formål. De sidste tre årtier af 1800-tallet kaldes ofte "foreningstiden", fordi det var i den periode, at der blev oprettet et stort antal foreninger i hele landet. Traditionen går tilbage til 1700-tallets patriotiske selskaber og 1800-tallets gudelige forsamlinger, men udviklede sig især med den liberale samfundsmodels opdeling i stat, marked og civilsamfund. Foreningsliv kan ikke adskilles fra frivillighed, for uden frivillige kan foreninger ikke eksistere. Det gælder dem, der sidder i bestyrelsen, fungerer som trænere, undervisere og arrangører, eller dem der bare bager en kage en gang imellem. Nogle undersøgelser viser, at tilslutningen til frivilligt engagement er faldende i de yngre generationer, mens andre peger på, at det blot antager nye former. https://www.danmarkskanon.dk/vaerdi/foreningsliv-og-frivillighed/

Kilde 2: Uddrag af speak fra filmen	Kilde 2: To roklubber på samme vej
En splittet tid *"Flere danskere begyndte at oprette danske foreninger, afholde foredrag, synge sange på dansk som faktisk ikke var tilladt og den danske nationalfølelse voksede på trods af tyskernes forsøg på at undertrykke danskheden."*	**De har hver deres både, hver deres historie og hver deres flag. To roklubber på samme vej fortæller meget om identiteten i grænselandet** Hvordan kan det være, at der i Aabenraa findes både en dansk og en tysk roklub - og endda på samme vej?
	Kilde 3: Her får I tips og værktøjer til, hvordan jeres forening lukker døren op – og holder den åben - for dem, der er uden for foreningslivet. Her er du: Foreningsledelse > Foreningsudvikling > Find nye medlemmer > Flygtninge/indvandrere **Flygtninge/indvandrere** Her får I tips og værktøjer til, hvordan jeres forening lukker døren op – og holder den åben - for dem, der er uden for foreningslivet. Der er flest Jensen'er og Hansen'er på medlemslisterne hos de danske idrætsforeninger. Det er nemlig sjældent, at asylansøgere og andre borgere med etnisk minoritetsbaggrund vælger at melde sig ind i en idrætsforening. Det er en skam, for foreningslivet kunne blive en vigtig brik i integrationen i det danske samfund. **Få hjælp af DGI Inklusion** Børn af vanskeligt stillede forældre samt voksne flygtninge kan få hjælp til kontingent, hvis foreningen søger puljen "Foreningsliv for alle". **Læs mere:** Foreningsliv for alle Jeres forening kan gøre rigtig meget for at tage imod borgere med en etnisk minoritetsbaggrund på en måde, så det bliver en berigelse for alle involverede. DGI vil gerne hjælpe, men der er heldigvis rigtig meget, I selv kan gøre. https://www.dgi.dk/foreningsledelse/foreningsudvikling/find-nye-medlemmer/flygtningeindvandrere

Aktiviteter

Historie	Samfundsfag
Til kilde 1: - Hvilke kulturelle artefakter nævner skoleinspektør Landt, når han skal forklare, hvorfor Christine Plov ikke har levet op til myndighedernes forventninger?	**Til kilde 1:** - Det siges, at en forening er en sammenslutning af personer, der har et fælles formål. - Lav et overblik over, hvilke foreninger, I er medlemmer af.

- Hvad har hun gjort? - Hvad har hun ikke gjort, som det var forventet af hende? - Når inspektør Landt taler om, at Christine Plov ikke er tysk nok, er det så Tyskland forstået som stat eller nation, han mener? - Forklar med dine egne ord, hvordan man kan sige, at Christine Plov er splittet. Hvad er hun splittet imellem? - Christine Plov nævner at hun efter besøget var plaget af nervesmerter i ansigtet. Smerterne kan være et symptom på en indre konflikt. Hvis det var det, hvad tror du sådan konflikt drejer sig om?	- Udarbejd en beskrivelse af, hvorfor i er medlem af foreningen. - Diskuter: hvad er det gode ved at være en del af en forening - og hvad er det svære? - Hvad mener I er foreningers rolle i tiden op til 1920? Og hvad mener I er foreningers rolle i dag? Hvordan er formålet med foreningerne ens/forskellige?

Til kilde 2:
 	
Når de dansksindede oprettede foreninger og sang sange på dansk var det for at sikre det danske mod det tyske. Men hvad ville du gøre, hvis du var:
 	
1. Tysk og medlem af en fodboldklub som pludselig melder ud, at kun danskere kan spille i klubben. Det er den eneste fodboldklub i området, så ville du forsøge at tilpasse dig?
2. Boede i et dansksindet område, men den ene af dine forældre var tysk og den anden dansk?
3. Kun talte tysk, men boede i et område, hvor der var flest dansksindede?
4. Havde et arbejde, hvor det forventedes, at du talte tysk, men talte dansk med venner og familie?
5. Havde forelsket dig i en tysker, som kun talte tysk?
	Til kilde 2:
	
	- Hvordan kan I med kulturbegrebet forklare, at der findes to foreninger med samme formål på samme vej i Sønderjylland?
	  - Hvorfor har de to forskellige flag?
	  - Hvad splitter klubberne, siden de ikke er den samme?

Skriv et *dagbogsnotat*, hvor du vælger et af de fire dilemmaer. Beskriv, hvad der sker i løbet af en dag og hvilke tanker du gør dig.	
	Til kilde 3: 1. Ifølge DGI kan foreningslivet være med til at integrere nydanskere i Danmark. Læs kilden og udarbejd et overblik over, hvilke argumenter, der anvendes. 2. Diskuter om I er enige med DGI 3. Hvordan tror I, foreningslivet har det om tyve år? a. Hvad samles man om? b. Hvordan samles man? c. Hvem samles? d. Er der flere foreninger - eller færre end i dag, tror I?

Evaluering/produktorientering

Som det bliver nævnt i indledningen til denne opgave, så er det en ret for alle at stifte en forening, hvis man har et fælles formål. det er desuden er gratis at oprette frivillige foreninger. Et fælles formål kræver ikke nødvendigvis, at man har fælles værdier og holdninger, men har man ikke det, så kan det være svært at blive enige om, hvordan foreningens vedtægter skal lyde.

Klargør klassens egen forening- Fælles opgave for hele klassen.

- Vælg en mødeleder. Mødelederens opgave er at samle op på det, der er besluttet, sørge for at tiden bliver overholdt og at generalforsamlingen når alle punkterne på mødet.
- Vælg en referent. Referenten skriver beslutninger ned. Når hele opgaven er løst er det også referentens opgave at gøre vedtægterne klar, så de kan hænges op i klassen.
- Vælg en ordstyrer. Ordstyrerens opgave er at holde styr på talerækken. Alle markerer, hvis de vil sige noget og venter til ordstyreren giver lov til at tale.

Foreningen I skal oprette hedder: *Foreningen til styrkelse af sammenholdet på _(jeres)_ skole.*

Bliv enige om:

- *Formål* - hvad er foreningens formål og hvordan bliver det opfyldt? Hvad vil I gøre for at det sker?
- *Hjemsted* - hvor hører foreningen til?
- *Betingelser for medlemskab* - er det kun de store elever, der skal være med i foreningen? De små elever ved vel ikke nok til at deltage? Og hvad med lærerne?
- *Kontingent* - skal det koste noget at være medlem, eller er det gratis?
- *Generalforsamling* - hvor og hvornår skal der holdes generalforsamling og hvem skal lede den? Foreningens ældste? Den mest populære?
- *Bestyrelse* - Hvem skal lede foreningen mellem generalforsamlingerne? Hvor ofte skal de mødes og hvad skal der ske på møderne?
- *Regnskab* - hvis der skal betales kontingent, så skal der også være en kasserer, som fører regnskab.
- *Vedtægtsændringer og regler for opløsning* - Hvad skal reglerne være for hvordan og hvornår, man ændrer noget? Skal alle være enige eller kan bestyrelsen gøre dette selv?

Diskuter i klassen:

- Var der nogen, som ikke deltog i processen eller følte sig presset til at give de andre ret? Hvis ja, hvorfor?
- Kan man undgå, at nogen føler sig udelukket eller presset til at være med, når der laves regler for fællesskabet som fx i en forening?